

1984/85:1

Tisdagen den 2 oktober

Kl. 11.00

1 § Välkomstord

Anf. 1 TALMANNEN:

Ärade kammarledamöter! Jag hälsar er hjärtligt välkomna till det första sammanträdet vid 1984/85 års riksmöte.

2 § Upplästes och lades till handlingarna följande från valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för ersättare för riksdagsledamöter

Till valprovsningsnämnden har från riksskatteverket inkommit bevis om att Gertrud Hedberg, Stockholm, och Bengt Westerberg, Stockholm (båda fp) utsetts till ersättare för riksdagsledamöter sedan Margareta Andrén och Hadar Cars (båda fp) avsagt sig sina uppdrag.

Valprovsningsnämnden har vid sammanträde denna dag granskat bevisen och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 15 kap. 1 § vallagen. Stockholm den 2 oktober 1984

Bengt Hult

/Sven-Georg Grahn

3 § Upprop

Företogs upprop av kammarens ledamöter.

Vid uppropet befanns Carl-Henrik Hermansson, Ola Ullsten, Karin Andersson, Lennart Blom, Göran Ericsson, Lars Gustafsson, Ulf Lönnqvist, Holger Bergman, Anita Persson, Catarina Rönnung, Rune Gustavsson, Stig Alemyr, Birger Rosqvist, Bo Lundgren, Lennart Pettersson, Kurt Hugosson, Kerstin Ekman, Gunnar Olsson, Elvy Nilsson, Magnus Persson, Bo Finnkvist, Olle Östrand, Iris Mårtensson och Sören Häggroth vara frånvarande.

Nr 1

Tisdagen den
2 oktober 1984

Upprop

Följande ledighetsansökningar hade inkommit och beviljats:

Till riksdagen

Undertecknad anholder härmed om ledighet från riksdagsarbetet den 2 oktober 1984 på grund av utrikesresa.

Stockholm den 12 september 1984

Carl-Henrik Hermansson

Till riksdagen

På grund av utlandsresa anholder jag om tjänstledighet från mitt riksdagsuppdrag den 2 oktober 1984.

Stockholm den 25 september 1984

Ola Ullsten

Till riksdagen

Härmed anholder jag om ledighet från riksdagsarbetet tisdagen den 2 oktober 1984 för deltagande i Europarådets höstsession i Strasbourg.

Järfälla den 26 september 1984

Lars Gustafsson

Till riksdagen

På grund av besök i Egypten för diskussion kring jordbruksfrågor på inbjudan av den egyptiska jordbruksministern anhålles om ledighet från riksdagens öppnande den 2 oktober 1984.

Stockholm den 14 september 1984

Ulf Lönnqvist

Till riksdagen

Härmed anhålles om ledighet från riksdagsuppdraget den 2 oktober 1984 för fullgörande av uppdrag inom Europarådet.

Stockholm den 20 september 1984

Anita Persson

Till riksdagen

Härmed anhålles om tjänstledighet från riksdagen fr. o. m. den 2 t. o. m. den 20 oktober 1984 för fullgörande av FN-uppdrag.

Stockholm den 21 september 1984

Catarina Rönnung

Till riksdagen

Härmed anhålles om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 2-26 oktober 1984 för deltagande i FN:s generalförsamling i New York.

Stockholm den 20 september 1984

Rune Gustavsson

Till riksdagen

Undertecknad anhåller om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 2–14 oktober 1984 för FN-uppdrag.

Stockholm den 24 september 1984

Stig Alemyr

Nr 1

Tisdagen den
2 oktober 1984

Upprop

Till riksdagen

Jag får härmed anmäla att jag av personliga skäl är förhindrad närvara vid riksdagens sammanträde och upprop den 2 oktober 1984.

Stockholm den 20 september 1984

Birger Rosqvist

Till riksdagen

Härmed anhålles om tjänstledighet från riksdagsarbetet under tiden den 2–17 oktober för deltagande i FN:s generalförsamlings ordinarie möte i New York.

Stockholm den 9 september 1984

Bo Lundgren

Till riksdagen

Härmed anhålles om ledighet från riksdagsarbetet tisdagen den 2 oktober 1984 på grund av enskild angelägenhet.

Lund den 26 september 1984

Lennart Pettersson

Till riksdagen

Härmed anhålles om tjänstledighet från mitt uppdrag som riksdagsledamot under tiden den 2–21 oktober 1984. Anledningen är att jag skall ingå som ledamot i den svenska delegationen till FN:s höstsession.

Stockholm den 7 juni 1984

Kerstin Ekman

Till riksdagen

På grund av sjukdom anhålles härmed om ledighet från arbetet i riksdagen fr. o. m. den 2 t. o. m. den 14 oktober 1984.

Sunne den 18 september 1984

Elvy Nilsson

Till riksdagen

Undertecknad anhåller om ledighet från riksdagsuppdraget tisdagen den 2 oktober 1984 på grund av personliga angelägenheter.

Stockholm den 12 september 1984

Olle Östrand

Nr 1

Tisdagen den
2 oktober 1984

**Meddelande om
sammanträdestider
m. m.**

Till riksdagen

Undertecknad anholder om ledighet från riksdagsuppdraget fr. o. m. den 2 t. o. m. den 20 oktober 1984 på grund av FN-uppdrag.

Stockholm den 19 september 1984

Iris Mårtensson

Enligt inkomna anmälningar hade dessutom följande ledamöter förhinder att närvara vid uppropet, nämligen

Karin Andersson, Lennart Blom, Kurt Hugosson, Gunnar Olsson, Bo Finnkvist och Sören Häggroth till följd av trafikhinder,

Göran Ericsson av personliga skäl samt

Holger Bergman och Magnus Persson på grund av sjukdom.

4 § Upplästes följande inkomna skrivelser:

Till riksdagen

Härmed anholder jag om befrielse från mitt uppdrag som ersättare till riksdagen.

Stockholm den 2 oktober 1984

Gertrud Hedberg

Till riksdagen

Härmed avsäger jag mig uppdraget som ledamot av riksdagen fr. o. m. den 3 oktober 1984.

Stockholm den 2 oktober 1984

Ola Ullsten

Till riksdagen

Undertecknad anholder härmed om att få bli entledigad från sitt uppdrag som riksdagsledamot fr. o. m. den 3 oktober 1984.

Stockholm den 7 augusti 1984

Karl-Gustaf Mathsson

Dessa avsägelser godkändes av kammaren.

5 § Meddelande om sammanträdestider m. m.

Anf. 2 TALMANNEN:

Till kammarens ledamöter har utdelats en preliminär plan för kammarens sammanträden under tiden den 2 oktober – den 9 november. Denna tidsplan överensstämmer med den under sommaruppehållet utsända planen utom i vad avser bordläggningsplena onsdagen den 3 oktober och fredagen den 12 oktober då sammanträdena tar sin början kl. 14.00.

Av den föreliggande tidsplanen framgår att val till talmanskonferensen och

Nordiska rådet sker vid sammanträdet torsdagen den 4 oktober kl. 14.00. Kammarrens första arbetsplenium hålls onsdagen den 17 oktober. En på grundval av uppgifter från utskotten upprättad ärendeplan kommer att föreligga vid detta sammanträde. Den allmänpolitiska debatten tar sin början onsdagen den 24 oktober kl. 10.00.

Till kammarrens ledamöter har vidare utdelats vissa förteckningar och meddelanden om riksdagens arbete m. m.

Nr 1

Tisdagen den
2 oktober 1984

Meddelande om interpellationer

6 § Anmälades och bordlades

Propositionerna

1984/85:1 Omorganisation av regionmusiken och Rikskonserter

1984/85:2 Artificiella inseminationer

1984/85:3 Åtalsunderlåtelse

1984/85:4 Delegerad beslutanderätt i förmynderskapsärenden

1984/85:5 Utvecklad kommunal energiplanering m. m.

1984/85:6 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar, m. m.

1984/85:7 Förslag till lag om ensamrätt till bärgning, m. m.

1984/85:8 Lättnader i beskattningen av ideella föreningar

1984/85:9 Basenheten vid 1987 års taxering

1984/85:10 Ändring i miljöskyddslagen (1969:387), m. m.

1984/85:11 Fortsatt giltighet av lagen (1959:157) med särskilda bestämmelser om makars gemensamma bostad och av lagen (1973:651) om ogifta samboendes gemensamma bostad

1984/85:12 Avveckling av hyresstoppet

1984/85:13 Ändring i brottsskadelagen (1978:413)

1984/85:15 Ändring av bestämmelserna om markvillkoret för statliga bostadslån

7 § Anmälades och bordlades

Redogörelse

1984/85:1 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

8 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 20 augusti

1984/85:1 av *Blenda Littmarck* (m) till statsrådet Gertrud Sigurdsen om icke konventionella behandlingsmetoder inom sjukvården:

Socialstyrelsen har i massmedia offentliggjort internt arbetsmaterial om akupunkturbehandling m. m.

Av det faktum att innehållet publicerats kan man dra slutsatsen att

planerna och förslagen anses vara väl förankrade inom verket innan de framläggs för styrelsen. Det rör sig om dels föreskrifter om akupunkturbehandling i sjukvården, dels förslag till en hemställan hos regeringen om en sådan översyn av kvacksalverilagen som syftar till inskränkningar och förbud inom praktiskt taget samtliga områden inom alternativ medicin.

Akupunkturförslaget är grundat på en starkt kritiserad utredning. Den anses av sakkunskapen vara full av fel och motsägelser. Ingen som tidigare studerat och/eller använt akupunktur fick vara med i utredningen; t. o. m. läkare med specialutbildning avvisades.

I förslaget till "föreskrifter och allmänna råd" anges smärtbehandling som enda tillåtna syfte med akupunktur inom hälso- och sjukvården och att akupunkturmetoden endast får användas av legitimerade läkare och tandläkare. Däremot föreslås inte krav på särskild akupunkturutbildning för dessa. Detta ter sig minst sagt egendomligt med hänsyn till att flertalet av de ca 1 000 akupunktörer som finns i landet inte bara har medicinsk grundutbildning utan också 3–4 års utbildning i akupunktur.

Det andra förslaget, det som gäller översyn av kvacksalverilagen, skingrar varje tvivel om socialstyrelsens syften. Man nöjer sig inte med föreskrifter för hälso- och sjukvårdens personal. Uppenbarligen vill man dessutom göra praktiskt taget allt utövande av naturmedicinsk verksamhet olagligt genom förbud. Antingen skall, enligt socialstyrelsen, i lag fastställas vilka sjukdomar som mot ersättning får behandlas av personer som inte står under socialstyrelsens tillsyn eller skall den nuvarande s. k. kvacksalverilagen ändras genom höjning av åldersgränsen för behandling av barn till 18 år, begränsning av användningen av hypnos, förbud mot akupunktur med nålar – eventuellt totalförbud för vissa utövare –, hinder mot försäljning av teknisk apparatur eller andra behandlingshjälpmedel för alternativ medicin, förbud mot t. ex. blodprov utanför hälso- och sjukvården, m. m.

Med tanke på den debatt om friheten som blossat upp, och om frihetsbegreppets innebörd, framstår socialstyrelsens förbudsambitioner som anmärkningsvärda. De enskilda människorna skall fråntas möjligheten att träffa egna avgöranden om var och hur man vill söka lindring och bot vid sjukdom och att själva dra slutsatser om effekterna av alternativ medicinsk behandling. Rätten att ta eget ansvar för hälsan skulle således ytterligare kringskäras. Enligt min mening är detta odemokratiskt och omänskligt. Sådana ingrepp i människors integritet skulle i detta sammanhang nog kunna försvaras om patienterna löpte allvarliga risker. Men i jämförelse med den konventionella hälso- och sjukvården framstår den alternativa medicinska verksamheten som ofarlig och fri från biverkningar. Och den har givit omvittnat goda resultat i åtskilliga fall där konventionella behandlingsinsatser kommit till korta.

Mot bakgrund av vad jag ovan anfört vill jag ställa följande fråga:

Vill statsrådet inför kammaren redogöra för *sin* syn på den alternativa medicinens värde och nytta?

den 28 augusti

Nr 1

Tisdagen den
2 oktober 1984

1984/85:2 av Anders Björck (m) till statsministern om BPA:s affärer i Algeriet:

*Meddelande om
interpellationer*

Det fackföreningsägda byggföretaget BPA:s affärer i Algeriet har under våren rönt stor offentlig uppmärksamhet. I riksdagen har frågan varit föremål för en interpellationsdebatt (den 4 maj 1984). Vad avser vissa aspekter av affären kommer en granskning att ske av riksdagens konstitutionsutskott. Resultatet av denna kommer dock inte att kunna redovisas förrän våren 1985.

Trots den omfattande debatten kvarstår ett antal oklarheter som det är angeläget att snabbt få uppklarade. Detta gäller inte minst statsminister Olof Palmes roll i sammanhanget.

Tidningen Expressen riktade måndagen den 28 maj 1984 ett antal viktiga frågor till statsministern om BPA-affären. Raka svar på dessa skulle ge allmänheten möjligheter att bedöma det inträffade på ett korrekt sätt.

Men statsministern har vägrat svara på frågorna. Detta är anmärkningsvärt. BPA-affären rymmer sådana moment att största tänkbara öppenhet är önskvärd från statsministerns sida. Han bör personligen för riksdagen redogöra för sin syn på vad som inträffat och för sin egen roll i sammanhanget.

Jag vill därför i interpellationens form ställa de tio frågor som Expressen riktat till statsministern:

1. BPA:s ordförande Bertil Whinberg kontaktade statsministern i höstas och begärde hjälp i den kris som hotade företaget efter de resultatlösa förhandlingarna med Algeriet. Whinberg har sagt att han ville utnyttja statsministerns "kontakter". Vilket besked gav statsministern Whinberg?
2. Av interna BPA-dokument framgår att statsministern personligen engagerade sig mycket hårt för att rädda BPA. Är det vanligt att en statsminister på detta sätt blandar sig i ett enskilt företags kontraktstvist med en utländsk beställare? Varför var inte utrikeshandelsminister Mats Hellström inkopplad?
3. Varför sände statsministern en personlig kurir från statsrådsberedningen till Alger i syfte att diskutera BPA med det algeriska utrikeshandelsministeriet? Varför underrättades inte UD:s handelsavdelning om denna resa?
4. Den 16 november förra året satt en delegation från BPA hos statsministern och väntade på att få träffa den algeriske utrikeshandelsministern Ali Obouzar. Men Obouzar ville inte träffa BPA. I stället hade han ett samtal med statsministern bakom stängda dörrar. Vad talade ni om?
5. Tio dagar senare skrev ambassadör Jean-Christophe Öberg till Obouzar och lovade, under hänvisning till statsministern, en miljard i förmånliga krediter. Varför lovade Sverige vid denna tidpunkt en så stor kredit till Algeriet? Vad skall pengarna användas till?
6. Efter detta kreditlöfte lossnade plötsligt de halvårslånga BPA-förhandlingarna och några veckor senare fick BPA sitt avtal och räddades därmed

Tisdagen den
2 oktober 1984

*Meddelande om
interpellationer*

- från kris. Förnekar statsministern fortfarande sambandet mellan kreditlöftet och avtalet?
7. Varför sände Öberg den 26 november ett brev med löften till Obouzar med en omfattning som UD inte hade godkänt och aldrig skulle godkänna?
 8. När brevet så småningom nådde den berörda utbetalande myndigheten BITS orsakade det uppståndelse och irritation. Varför hade inte BITS informerats om denna väldiga kredit?
 9. Pengarna tas från den svenska u-hjälpen. Algeriet tillhör inte SIDA:s programländer. Finns det inte fattigare länder som bättre behöver denna miljard?
 10. Varför har UD och ambassaden beslutat hemligstämpla Öbergs brev till Obouzar? Varför tillåts inte den svenska allmänheten läsa det?

den 7 september

1984/85:3 av *Göran Ericsson* (m) till justitieministern om villkorlig frigivning och våldsbrottssituationen:

I proposition 1982/83:85 föreslog regeringen riksdagen att den som undergår fängelse på viss tid, högst två år, skall villkorligt kunna frigives sedan halva tiden av straffet avtjänats.

Förslaget mötte häftig kritik av ett flertal remissinstanser, t. o. m. fångarna själva reagerade negativt. Från moderat håll varnade vi för att tilltron till straffrättssystemets förmåga att avhålla medborgarna från brott skulle komma att rubbas. Vi pekade också på straffrättssystemets förmåga att avhålla personer från att begå brott såsom något positivt för övriga medborgare. Hur stor denna avhållande förmåga har varit har hittills inte undersökts. Nu föreligger emellertid skattningar på detta område, vilket förstärker och aktualiserar vår kritik mot halvtidsfrigivningen.

En annan synpunkt som vi moderater förde fram i debatten var att lagförslaget omedelbart skulle frige minst 400 fångar i juli månad. Noterbart var att man från regeringens sida inte fann detta förhållande särskilt oroande, trots upprepade varningssignaler inte bara från oppositionen utan även från andra grupper i samhället.

Ett av huvudargumenten för reformen, som uttrycktes i proposition 1982/83:85, var att effekten av reformen skulle bli en icke obetydlig statlig besparing genom att belastningen på kriminalvården skulle minska.

Inget försök gjordes att i propositionen anvisa några åtgärder för att minska den brottslighet vars existens var en så stor påfrestning på samhälls-ekonomin. Regeringen valde det lättare sättet, att åtgärda symtomen och inte orsaken.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i anslutning till sin lägesrapport om brottsutvecklingen 1984 särskilt studerat effekten av halvtidsfrigivningen den 1 juli 1983. Studien talar sitt entydiga språk; det hade varit nyttigt om regeringen lyssnat på oppositionen. Kanske hade då färre hem utsatts för

skövling och övergrepp.

BRÅ gör följande konstaterande: "Bostadsinbrotten har ökat mycket kraftigt under året. Jämfört med 1982 begicks 2 800 flera brott 1983 – en ökning med 13 %. I likhet med andra brott ökar antalet bostadsinbrott under det första halvåret jämfört med samma period 1982. Men till skillnad från andra brottskategorier, som minskar under det andra halvåret, fortsätter bostadsinbrotten att öka, och det kraftigt."

I sin kommentar gör forskarna på BRÅ följande bedömning. Det frigavs i ett svep 500 högaktivt kriminella personer den 1 juli 1983. Regelmässigt vet man att återfallsprocenten i den gruppen är 50–60 % inom ett år. Det är sannolikt att återfallen gäller s. k. försörjningsbrott, undersökningen är entydig på den punkten.

BRÅ konstaterar att 3 200 fler fritidsmånader den 1 juli 1983 gav en nettoökning av antalet bostadsinbrott med 2 600 brott. Med anledning av brottsfrekvensen och relationen till halvtidsfrigivningsbeslutet gör BRÅ avslutningsvis följande bedömning. Initialeffekten vid frigivningstillfället gav en statistisk puckel. Brottsfrekvensen kommer att sjunka men kommer att stanna på en högre nivå än vid tiden före halvtidsfrigivningsbeslutet. Fler högaktiva kriminella kommer att vistas i frihet fler månader genom beslutet och därvid öka antalet grova stölder (bostadsinbrott) med ca 1 300. Knappt 3 000 vanliga stölder kommer att läggas till nuvarande nivå, ca 300 fler misshandelsfall, och mellan 1 000 och 2 000 fler bedrägerier kommer att begås.

När det gäller våldsbrotten är det viktigt att slå fast att en ökning äger rum och att denna ökning är djupt allvarlig. Varje våldsbrott innebär en tragedi såväl för offret som för gärningsmannen. Våldsbrottsökningen totalt är 4 %, och ökningen av gatuvåldsbrott är så hög som 10 %.

Stockholm och kranskommunerna i Stockholmsområdet är överrepresenterade när det gäller våldsbrott. Vart fjärde våldsbrott som anmäls i landet begås inom en area på någon eller några kvadratkilometer i Stockholms city. Det borde vara fullt möjligt att anordna en polisbevakning inom detta område, så att i varje fall dessa gatuvåldsbrott kan förebyggas.

Det är dock enligt moderata samlingspartiets mening inte enbart en fråga om att förebygga brott, det är också en fråga om att utreda brott och leda de inträffade brotten fram till fällande domar. Om samhället inte klarar detta, undergrävs förtroendet för rättsväsendet på ett synnerligen allvarligt sätt.

I Huddinge polisdistrikt ökade antalet mord från 9 år 1982 till 13 år 1983. Under samma tidsperiod ökade antalet misshandelsfall inkl. grov misshandel från 672 till 703. Även inom övriga områden skedde ökningar. Det enda område som inte blev föremål för ökning var antalet utredare på våldsbrotten, vilket var och är 14 polismän.

Det är sannolikt att fler och grövre brott i detta polisdistrikt måste avskrivas helt enkelt därför att det inte finns någon som kan utreda dem. Här gäller det avskrivning av brott som i andra polisdistrikt skulle erhålla högsta prioritet.

Nr 1

Tisdagen den
2 oktober 1984

Meddelande om interpellationer

Mot bakgrund av vad jag ovan anfört vill jag rikta följande frågor till justitieministern:

1. Vilka åtgärder kommer statsrådet att vidtaga i anledning av BRÅ:s nu publicerade material, främst när det gäller ökningen av bostadsinbrotten?
2. Hur stora ekonomiska vinster har statsverket gjort i anledning av den genomförda halvtidsfrigivningsreformen?
3. Avser statsrådet förelägga riksdagen förslag om ändring av gällande frigivningsregler, eller finner statsrådet att gällande ordning är tillfredsställande?
4. Vilka åtgärder avser statsrådet förelägga riksdagen i anledning av utvecklingen av våldsbrotten främst i Stockholmsområdet?
5. Avser statsrådet föreslå en förstärkning av polisens utredningskapacitet på våldsbrottsområdet?

den 10 september

1984/85:4 av *Jörgen Ullenhag* (fp) till justitieministern om lagstiftning mot kollektivanslutning till politiskt parti:

Kollektivanslutningen till det socialdemokratiska partiet utgör en kränkning av enskilda människors frihet. Det är oförsvarligt att utan att fråga dem föra in hundratusentals människor i ett politiskt parti.

Riksdagen har också åtta gånger uttalat sig mot kollektivanslutningen. Socialdemokraterna har struntat i detta och fortsätter att skriva in också folkpartister, centerpartister, moderater och vpk-are i sitt eget parti. Majoriteten av socialdemokraternas medlemmar har inte själva gått med i partiet utan har blivit kollektivanslutna. En kvarts miljon människor är socialdemokratiska partimedlemmar trots att de inte röstar på socialdemokraterna.

Detta är bakgrunden till att opinionen mot kollektivanslutningen har ökat mycket kraftigt. Folkpartiet, centerpartiet och moderaterna anser att det behövs en lagstiftning mot kollektivanslutning eftersom socialdemokraterna inte frivilligt har stoppat denna anslutningsform. Numera säger enligt tidningsuttalanden inte heller vpk kategoriskt nej till lagstiftning. Också inom socialdemokratin hörs kritiska röster.

Jag vill därför fråga justitieministern:

Är justitieministern mot bakgrund av den allt starkare opinionen mot kollektivanslutningen beredd verka för en lagstiftning som förbjuder kollektivanslutning till politiskt parti?

den 11 september

1984/85:5 av *Olle Östrand* (s) till arbetsmarknadsministern om ytterligare beredskapsmedel till Gävleborgs län:

Regeringen har för 1984, på vissa punkter, gett arbetsmarknadspolitiken ändrad inriktning. Ett nytt rekryteringsstöd infördes med syfte att stimulera

företagen till tidigareläggning av rekryteringen inför en väntad konjunkturuppgång. Ett inslag i den förda politiken var att kraven på beredskapsarbeten därmed skulle bli lägre under hösten 1984 än de varit under senare år. Rekryteringsstödet skulle under våren lösa en del av de arbetsmarknadsproblem som annars skulle få klaras av under hösten med hjälp av beredskapsarbeten m. m.

Satsningen på rekryteringsstödet är principiellt viktig. Det är från alla synpunkter bättre att arbetslösheten reduceras genom att företagen tidigare lägger en normal rekrytering än att samhället tvingas sätta in beredskapsarbeten.

Politiken har också delvis gett resultat. Arbetslösheten är för första gången på flera år på väg nedåt. I landet som helhet minskade antalet arbetslösa från augusti 1983 till augusti 1984 från 196 000 till 175 000. För Gävleborgs län blev det en nedgång från 9 200 till 8 100 arbetslösa. Det rör sig åt rätt håll. Man kan emellertid konstatera att rekryteringsstödet slagit igenom långsammare än beräknat. Den neddragning av de traditionella arbetsmarknadspolitiska insatserna (beredskapsarbetena) som riksdagen tog beslut om under våren 1984 har därför blivit alltför kraftig. Det är därför utomordentligt angeläget att man för att förbättra sysselsättningsläget under vintern 1984–1985 snabbt anvisar ytterligare beredskapsmedel.

När det gäller den regionala fördelningen av ytterligare beredskapsmedel är det för Gävleborgs län viktigt att framhålla följande:

Länet har i den preliminära fördelningen av beredskapsmedel tilldelats 101 milj. kr. (+ 29 miljoner till ungdomslag) för vintern 1984–1985. Det är en drastisk nedskärning från föregående år då länet fick 287 miljoner. Det är en kraftigare neddragning än på de flesta andra håll. Den är svår att förstå om man ser till arbetsmarknadsläget i länet. Gävleborgs län har under de senaste två åren, tillsammans med Värmlands län och Norrbottens län, tillhört de två eller tre mest utsatta länen i landet. Detta gäller fortfarande.

Under vintern 1983–1984 låg arbetslösheten vid närmare 11 000 personer, trots att mer än 8 000 personer var sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. En viss förbättring har skett under sommaren, men om beredskapsinsatserna dras ned alltför kraftigt är det uppenbar risk för att sysselsättningsläget i vinter blir lika besvärligt som förra vintern. Det är dessutom mycket som tyder på att rekryteringsstödet har fått och kommer att få mindre genomslag i de län som har det besvärligaste läget, bl. a. Gävleborgs län. I dessa län pågår kraftiga strukturförändringar inom de helt dominerande basnäringarna. Detta innebär att företagen ofta har en betydande överkapacitet redan i utgångsläget. Även om konjunkturerna förbättras, dröjer det innan företagen behöver rekrytera.

Mot den ovan nämnda bakgrunden ifrågasätter jag fördelningen av den neddragning av beredskapsmedel som gjorts för vintern 1984–1985. Det är inte rimligt att de län som har det sämsta arbetsmarknadsläget och där rekryteringsstödet har svårast att slå igenom drabbas av samma neddragning som övriga. Det är enligt min mening utomordentligt viktigt att Gävleborgs län snabbt tillförs väsentligt mera beredskapsmedel för vintern 1984–1985.

Nr 1

Tisdagen den
2 oktober 1984

Meddelande om interpellationer

Tisdagen den
2 oktober 1984

*Meddelande om
interpellationer*

Med hänvisning till det anförda vill jag ställa följande fråga till arbetsmarknadsministern:

Är statsrådet beredd att medverka till att Gävleborgs län tillförs väsentligt mera beredskapsmedel för vintern 1984-1985?

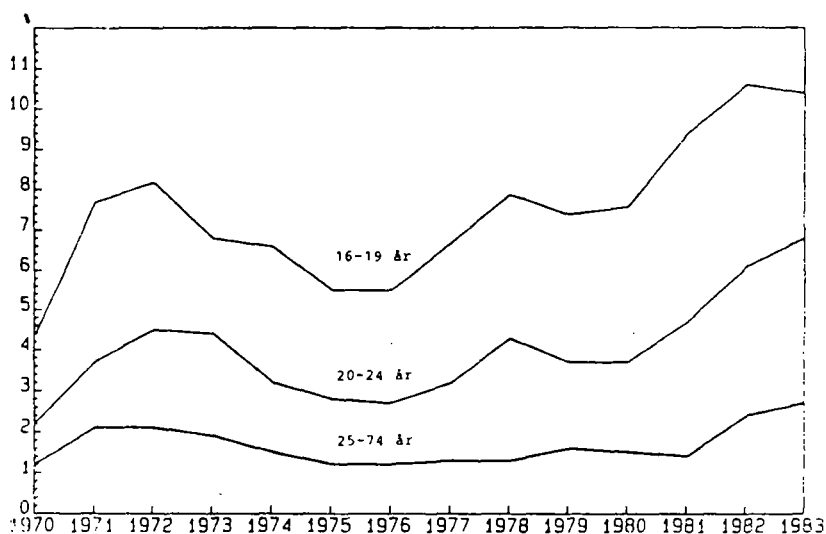
den 13 september

1984/85:6 av *Bengt Wittbom* (m) till arbetsmarknadsministern om arbete i ungdomslag:

Ungdomarnas arbetsmarknad fortsätter att försämrats på ett mycket oroande sätt. Trots att kampen mot ungdomsarbetslösheten varit politiskt prioriterad under lång tid tycks de ansträngningar som hittills gjorts snarare ha förvärrat än förbättrat ungdomarnas ställning på arbetsmarknaden. Den trendmässiga ökningen av antalet arbetslösa ungdomar fortsätter.

Den öppna arbetslöshetens utveckling

Ungdomsarbetslöshet jämfört med övrig öppen arbetslöshet 1970-1983

Källa: AKU

Så har också utvecklingen efter 1982 års val fortsatt i samma banor, trots att socialdemokraterna ställde i utsikt att just de skulle vara särskilt väl rustade för att bryta den negativa utvecklingen och skapa utrymme för fler jobb och en ny framtidstro bland de unga. Löftena under 1982 års valrörelse framstår, i ljuset av den hittillsvarande utvecklingen, som mycket vidlyftiga.

Tab. 1

Öppet arbetslösa	aug. 82	aug. 83	aug. 84
16-19 år	37 200 12,9 %	36 000 13,0 %	15 000 5,4 %
20-24 år	32 100 6,7 %	36 000 7,6 %	38 000 7,8 %
	69 300	72 000	53 000
Ungdomslag	-	-	30 000
Beredskapsarbete	4 000	9 100	3 800
AMU	9 700	10 400	9 500
Summa	83 000 10,7 %	91 500 12,0 %	96 300 12,4 %

OBS! Exkl. rekryteringsstöd, lönebidrag m. m.

Källa: AMS och AKU

Åtgärdsarsenalen för att bekämpa ungdomsarbetslösheten har under 1970- och 1980-talen byggts ut kraftigt. En åttaårig offentligt bidragsberoende terapikedja för ungdomarna har tillskapats. Den börjar med ungdomsplatser för 16- och 17-åringarna, fortsätter med ungdomslag för 18- och 19-åringarna och avslutas i Örebromodeller eller fortsatta långvariga beredskapsarbeten för 20-24-åringarna. Fullt utbyggd och under "högsäsong" kan terapikedjan komma att omfatta runt 100 000 ungdomar utöver de många tusen som "normalt" går öppet arbetslösa.

Terapikedjan bygger på en traditionell arbetsmarknadspolitisk grundsyn som utgår från att arbetsmarknaden endast har utrymme för ett bestämt antal jobb och att de som inte får plats omgående skall tas om hand i olika former av arbetsmarknadspolitisk sysselsättning eller utbildning. Förvaringsmomentet väger tungt, och man bortser från förhållandet att cirkulationen mellan jobb och arbetslöshet och antalet kontakter mellan potentiella arbetsgivare och arbetssökande har mycket stor betydelse för antalet möjliga jobb. Detta förhållande gäller i särskilt hög grad för ungdomarna. De är den mest rörliga delen på arbetsmarknaden och kan genom frånvaron av starka sociala och andra bindningar lättare anpassa sig till kraven på arbetsmarknaden.

I slutet av 1983 fattade riksdagen beslut om den s. k. ungdomslagen. I överläggningar mellan de fyra demokratiska partierna förhandlades en slutgiltig modell för verksamheten fram. Regeringen kunde på så sätt undvika ett nesligt nederlag i arbetsmarknadspolitiken, och ungdomslagen fick väsentligt bättre förutsättningar att fungera på en rörlig och föränderlig arbetsmarknad. Riksdagens borgerliga partier drev också igenom ett beslut om en snar utvärdering av ungdomslagens tillämpning och effekter.

Redan under våren stod det dock klart att regeringens och arbetsmarknadsmyndigheternas tillämpning av ungdomslagen utgick från regeringens ursprungliga förslag i stället för från riksdagens egentliga beslut. Anvisningarna av ungdomarna till ungdomslagen skedde alltför snabbt. Generellt sett

bortsåg AMS från riksdagens mening att ungdomslagsplacering av de arbetslösa ungdomarna skulle ske som allra sista alternativ när alla andra möjligheter, även ungdomarnas egna ansträngningar att skaffa sig arbete, var ordentligt prövade. Detta har i sin tur lett till att antalet ungdomar i lagen blivit betydligt större än avsett. Riksdagens beslut innebar också att vägen för att placera ungdomar i ungdomslag i privata företag öppnades. Men även på detta område har lagen tillämpats utan hänsyn till riksdagens beslut. Det har lett till att över 99 % av ungdomarna nu befinner sig i den offentliga sektorn.

Vid tidpunkten för riksdagsbeslutet diskuterades inlåsningsriskerna i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för ungdomar intensivt. Riksdagen uttryckte också insikten i dessa risker i samband med behandlingen av ungdomslagen. Dessa risker skulle mötas med bl.a. tidigare nämnda restriktioner och möjligheter. Men utöver detta skulle också arbetsförmedlingarna tillse att ungdomarnas aktiviteter som sökande av riktiga jobb inte minskade. Under våren 1984 har det dock framkommit att ungdomarnas och arbetsförmedlingarnas ansträngningar alltför ofta är halvhjärtade och att ungdomarnas sökande efter arbete minskat på ett oroande sätt.

Företrädare för moderata samlingspartiet har vid upprepade tillfällen under våren 1984 framfört kritik mot lagens tillämpning och lagt fram förslag om förändringar av lagen så att den kan fungera på av riksdagen avsett sätt. Regeringen och arbetsmarknadsministern har vid samtliga tillfällen då ungdomslagen varit uppe till diskussion avvisat kritiken och tecknat en ljus bild av ungdomslagen i alla avseenden.

I dag föreligger de av riksdagen beställda utvärderingarna av ungdomslagen. De har utförts dels av arbetsmarknadsstyrelsen, dels av konsultföretaget SINOVA, på regeringens uppdrag. SINOVA-rapporten visar att ungdomslagen blivit direkt arbetslöshetsskapande genom att den fördröjer utslussningen av ungdomar på den öppna arbetsmarknaden. Dessa effekter hänföres i huvudsak till fyra sakförhållanden:

- Anvisningen till ungdomslag sker i många fall som första snarare än sista åtgärd från arbetsförmedlingens sida. Anvisningarna tar dessutom ingen hänsyn till ungdomarnas varierande förmåga att skaffa arbete själva. Ungdomslagens generella och tvingande karaktär anförs som ett problem. De intervjuer som genomförts med ungdomar under utredningens gång visar också att arbetsförmedlingens uppföljning av ungdomar i ungdomslag brustit på många håll.
- Ungdomslagen gäller i praktiken enbart offentlig verksamhet, där det finns mycket små möjligheter att övergå från ungdomslagsverksamheten till fasta jobb.
- Ungdomarnas egen sökaktivitet minskar när de är placerade i ungdomslag. Detta är särskilt allvarligt eftersom andra undersökningar visar att det finns ett tydligt samband mellan ungdomars egen sökaktivitet och deras möjligheter att få arbete på den öppna arbetsmarknaden.
- Ungdomslagen ersätter arbeten på den öppna arbetsmarknaden.

I rapporten slås också fast att det inte är troligt att inlåsnings effekterna går

att eliminera med en mer effektiv hantering av lagen från arbetsmarknadsmyndigheternas sida.

AMS-utredningen kommer inte till några resultat som i sak motsäger SINOVA-rapporten. Den bekräftar att utslussningen till riktiga jobb är liten och att ungdomslagen blivit just en förvaringsplats för de arbetslösa ungdomarna.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag fråga arbetsmarknadsministern:

1. Hur mycket har ungdomslagens felaktiga tillämpning ökat den redan tidigare höga arbetslösheten bland 18- och 19-åringarna?
2. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att förhindra en direkt övergång av ungdomar mellan de olika stegen i terapikedjan?
3. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att förhindra att Örebromodellen blir en direkt påbyggnad av terapikedjan för de ungdomar som av åldersskäl tvingas lämna ungdomslagen?
4. Vad avser arbetsmarknadsministern att göra för att förhindra att ungdomslagen också fortsättningsvis används som förstahandsåtgärd för arbetslösa ungdomar?
5. När kommer ungdomslagen att tillämpas i enlighet med gällande riksdagsbeslut och också omfatta placeringar av ungdomar i det privata näringslivet?
6. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att förhindra att ungdomar hoppar av gymnasiestudier i förtid och söker sig till de ekonomiskt mer fördelaktiga ungdomslagen?
7. Vilka åtgärder avser arbetsmarknadsministern att vidta för att öka ungdomarnas egna sökaktiviteter efter riktiga jobb på den reguljära arbetsmarknaden?
8. Vilka åtgärder kommer regeringen att vidta för att förhindra att ungdoms-åtgärderna används av de offentliga arbetsgivarna för att långsiktigt ersätta reguljär arbetskraft?
9. När kommer förslag till förändringar av ungdomslagen, med anledning av SINOVA- och AMS-rapporterna, att föreläggas riksdagen?

den 18 september

1984/85:7 av *Jörgen Ullenhag* (fp) till utbildningsministern om reglerna för studiemedel:

Regeringens förslag att återinföra äktamakeprövningen vid tilldelning av studiemedel avvisades av riksdagen liksom förslaget att avskaffa den s. k. bidragsdelen.

Regeringens nederlag i riksdagen ledde till att utbildningsdepartementet i en departementspromemoria presenterade ett nytt förslag till "omfördelning" av studiemedlen innebärande bl. a. en kraftig sänkning av studiemedlen för många yngre studerande.

Enligt pressuppgifter avvisade den socialdemokratiska partikongressen förslagen i departementspromemorian med motiveringen att de strider mot

Nr 1

Tisdagen den
2 oktober 1984

*Meddelande om
interpellationer*

den generella välfärdspolitiken.

I Svenska Dagbladet den 18 september underkänner den politiskt sakkunnige i utbildningsdepartementet Jean-Pierre Zune den motiveringen och gör följande mångtydiga uttalande: "Studiemedlen måste omfördelas om vi på kort sikt skall kunna förbättra situationen för de utsatta studenterna, men vi kan förstås inte gå emot kongressens beslut."

Mot här angiven bakgrund vill jag ställa följande frågor till utbildningsministern:

Avser regeringen att till riksdagen lägga fram förslag om ändring i reglerna för studiemedlen?

Har regeringen övergivit planerna på att återinföra äktamakeprövningen vid tilldelning av studiemedel?

den 19 september

1984/85:8 av *Rune Gustavsson* (c) till jordbruksministern om bekämpningen av narkotikamissbruket i Nörden:

Vid Nordiska rådets trettionde session i Helsingfors 1982 antog rådet en rekommendation till ministerrådet att aktivt verka för att de nordiska länderna ej accepterar någon form av narkotika som inte är medicinskt betingad och att bekämpningen av narkotikamissbruket sker med denna målsättning som grund, att öka resurserna för tull och polis samt att intensifiera samarbetet mellan tull- och polismyndigheterna på nationellt och nordiskt plan i syfte att komma till rätta med narkotikamissbruket och narkotikabrottsligheten samt att verka för att en enhetlig rättstillämpning på narkotikalagstiftningens område kommer till stånd (rek. nr 14/1982).

Vid samma session ställdes en fråga av en svensk riksdagsledamot om vad Danmarks regering avsåg att göra åt problemet med den öppna försäljningen av hasch i Christiania. Bakgrunden till frågeställningen var att socialarbetare i södra Sverige var av den uppfattningen att många svenska ungdomar reste till Köpenhamn för att köpa hasch och att det var särskilt lätt att göra det i Christiania.

Den dåvarande danske justitieministern Ole Espersen anförde i sitt svar att varje försäljning av cannabis, också i Christiania, var i strid med danska regeringens narkotikapolitik och måste bekämpas. Vidare framkom att Christianias framtid var under övervägande, och i regeringens planer för Christianias framtid ingick som en klar förutsättning en stängning av haschmarknaden i Christiania.

Jag vill även erinra om att vid rådets session i Oslo 1983 ställde jag själv en fråga om vilka åtgärder som genomförts nationellt för att följa upp de enhälliga ställningstaganden som gjorts på nordiskt plan för att bekämpa narkotikamissbruket. I ministerrådets svar hänvisades bl. a. till ökad aktivitet hos polis- och tullväsendet som ett resultat av ett möte i februari 1982 mellan de nordiska social- och justitieministrarna. Ett antal arbetsgrupper hade tillsatts varav en hade till uppgift att kartlägga hur narkotikan införs och

sprids i Norden.

Under senare tid har vi i massmedia kunnat läsa att våldet i fristaden Christiania ökat i en sådan omfattning att polisen inte längre kan garantera besökarnas säkerhet. Efter en lång rad skottlossningar och överfall uppmanas turister att inte besöka fristaden. Enligt polisen är det huvudsakligen besökande skolklasser från Sverige och Jylland som beger sig ut till fristaden för att se vad som försiggår i den speciella miljön. Den danska polisen anser att de förhållanden som nu råder i Christiania är helt oacceptabla och att anledningen härtill kan sökas i politikernas vacklande hållning, då något beslut att stänga fristaden ännu inte fattats.

Nordiska rådets medlemmar har som framgår av ovanstående vid ett flertal tillfällen uttryckt sin oro över narkotikamissbruket i Norden och har på olika sätt, främst genom rekommendationer till ministerrådet, försökt komma till rätta med detta problem. Så sent som vid Nordiska rådets session i Stockholm i år antogs en rekommendation om ett gemensamt nordiskt handlingsprogram mot narkotika.

Jag har i skrivelse den 18 juli 1984 till statsrådet Svante Lundkvist, i hans egenskap av nordisk samarbetsminister i den svenska regeringen, påtalat svårigheterna med att komma till rätta med problemen i fristaden Christiania, främst då försäljningen av hasch.

Eftersom jag inte erhållit något svar på denna skrivelse och mot bakgrund av vad ovan anförts vill jag ställa följande frågor till statsrådet Lundkvist:

Vilka åtgärder har den svenska regeringen vidtagit för att följa upp 1982 års beslut i Nordiska rådet angående bekämpning av narkotikamissbruket?

Vad har den svenska regeringen gjort för att påverka den danska regeringen att komma till rätta med problemen i fristaden Christiania och dess narkotikamarknad?

den 24 september

1984/85:9 av *Margaretha af Ugglas* (m) till statsministern om utvecklingsbiståndet till Vietnam, m. m.:

Vietnams ockupation av Kampuchea har pågått i snart sex år. De upprepade vädjandena från FN-samfundet om tillbakadragande av de vietnamesiska trupperna liksom ASEAN-gruppens förhandlingsinitiativ tycks inte ha lett till någon sinnesförändring i Hanoi.

Motståndet mot den vietnamesiska ockupationen fortsätter i Kampuchea. Civilbefolkningen drabbas hårt av striderna. I gränsområdet mellan Thailand och Kampuchea finns över 200 000 khmerer i tillfälliga uppsamlingsläger. Vietnams fortsatta ockupation av Kampuchea skapar stor oro också bland övriga nationer i regionen.

Till bilden av diktaturen i Hanoi hör interneringsläger, förföljelse av oliktankande och presscensur. Dit hör också båtflyktingarnas lidanden och öden.

Mot bakgrund av ovanstående hemställes att till statsministern få ställa

Nr 1

Tisdagen den
2 oktober 1984

*Meddelande om
interpellationer*

Tisdagen den
2 oktober 1984

*Meddelande om
interpellationer*

följande frågor:

1. Anser statsministern att det är i god överensstämmelse med riktlinjerna för svensk utrikespolitik och Sveriges internationella förpliktelser att Sverige fortsätter att ge Vietnam 1 milj. kr. om dagen i bistånd?
2. På vilket sätt avser den svenska regeringen att understödja ASEAN-ländernas försök att få till stånd en förhandlingslösning i Kampuchea-konflikten?

den 27 september

1984/85:10 av *Anita Bråkenhielm* (m) till statsrådet Gertrud Sigurdson om den abortförebyggande verksamheten:

1980 års abortkommitté överlämnade under åren 1982 och 1983 till regeringen två betänkanden med förslag till intensifiering av det abortförebyggande arbetet. Dessa har remissbehandlats och rönt överväldigande positiv uppmärksamhet från samtliga remissinstansers sida. De flesta tycks vara ense om att de intentioner som det gavs uttryck åt i följdlagstiftning och förslag i anslutning till 1975 års abortlag i stor utsträckning har genomförts och verksamt bidragit till att en befarad ökning av antalet aborter i anslutning till en liberaliserad abortlag inte inträffat.

Abortkommittén kunde dock peka på områden, inte minst beträffande lärarutbildningen, där insatserna inte får mattas och där ökade ansträngningar skulle kunna ge positiva resultat. Det är önskvärt med en nedgång i antalet aborter även i andra grupper än i den beträffande genomförda åtgärder positivt reagerande tonårsgruppen. En försämring i det abortförebyggande arbetet kan också snabbt ge utslag i ett ökat antal aborter även i denna grupp.

Regeringens aktivitet på området har dock hittills inskränkt sig till att dels genom den s. k. Dagmaröverenskommelsen undanröja en av de viktigaste förutsättningarna för att bygga upp den abortförebyggande verksamheten, nämligen det specialdestinerade statsbidraget till preventivmedelsrådgivningen, dels genom nu vidtagna förändringar i rabatteringsystemet för läkemedel avsevärt fördyra användningen av p-piller.

Enligt pressuppgifter har också Sverige vid befolkningskonferensen i Mexico varit ett av de få länder som röstat emot en principförklaring där man uttalade att abort inte får användas som preventivmedel.

Jag vill fråga statsrådet Sigurdson:

1. Innebär dessa åtgärder att regeringen ändrat inställning beträffande uppfattningen om abort som familjeplaneringsmetod?
2. Har regeringen för avsikt att vidtaga några åtgärder med anledning av de förslag abortkommittén lagt fram?

1984/85:11 av *Nic Grönvall* (m) till statsrådet Birgitta Dahl om bensinmarknaden:

Priskriget mellan bensinmarknadens distributörer torde ha kostat bran-

schen 500 milj. kr. under första halvåret. Under det priskrig som utbröt under sommarmånaderna tvingades priserna ner under oljebolagens inköpspriser. Bensinbolagens bästa försäljningsmånader förlorades i priskriget. Hela branschen är fast övertygad om att priskrigen finner sin grund i att branschen är överetablerad.

Genom en anvisning av drygt 200 milj. kr. möjliggjorde riksdagen, på energiministerns förslag, för Svenska Petroleum att inköpa Svenska Fina AB. Inköpssumman var något högre än de anvisade medlen. SP och Svenska Fina har drabbats lika hårt av bensinkriget som andra distributörer på marknaden. Förlusterna för SP/Svenska Fina under de olika priskrigen torde uppgå till tiotals miljoner kronor av skattebetalarnas pengar.

I den särskilda propositionen om vissa oljefrågor 1983/84:110 föreslog energiministern att särskild förhandlare skulle utses för att överföra ägande från staten till OK till aktier i SP. OK:s företrädare har aldrig uttryckt intresse av att förvärva annat än hela SP:s svenska detaljhandelsorganisation.

Mot bakgrund av erfarenheterna från första halvårets priskrig 1984 på bensinmarknaden vill jag fråga:

Är energiministern fortfarande övertygad om det kloka i att SP har förvärvat Svenska Fina AB?

Avser energiministern att söka genomföra en fullständig överlåtelse till OK av hela SP:s detaljhandelsorganisation? Har förhandlingarna med OK gett vid handen att OK är intresserat av ett sådant övertagande? Har OK delgivits information om SP:s rörelse för att möjliggöra värdering av SP?

Delar energiministern branschens uppfattning om att de pågående priskrigen är effekten av överetablering inom bensinhandeln i Sverige? Anser energiministern det vara försvarligt att ständiga, statliga subventioner möjliggör för SP att delta i bensin- och oljedistribution med förlust?

den 1 oktober

1984/85:12 av *Sten Svensson* (m) till statsrådet *Anita Gradin* om flyktingpolitiken:

En viktig uppgift för svensk flyktingpolitik måste vara att genom internationella organ bistå flyktingar på olika håll i världen. Sverige skall därför aktivt delta i det internationella samarbetet och fortsätta att ge bistånd och stöd till FN och dess fackorgan samt frivilliga organisationer. Sverige skall också fullt ut leva upp till sina internationella förpliktelser att även ta emot och ta hand om flyktingar.

Händelseutvecklingen under den senaste tiden visar dess värre att de flyktingar som bäst behöver den svenska hjälpen utgör en allt mindre andel av dem som tas emot.

Bristen på fasthet och konsekvens i invandringspolitiken har medfört ett dramatiskt ökat tryck på Sverige. I ett kärvat ekonomiskt läge är det än mer nödvändigt att mera strikt än vad som varit fallet på senare tid reglera

Nr 1

Tisdagen den
2 oktober 1984

*Meddelande om
interpellationer*

Tisdagen den
2 oktober 1984

*Meddelande om
frågor*

invandringen av andra hjälpbehövande än konventionsflyktingar för att våra resurser skall kunna koncentreras till dem som bäst behöver den svenska hjälpen.

Mot den här bakgrunden var det ett riktigt beslut av regeringen att upphäva det årslånga verkställighetsstoppet för utvisning av libaneser. Många av de berörda flyktingarna har – bl. a. till följd av den otillräckliga informationen – invaggats i tron att bara man kommit till Sverige så får man tillåtelse att stanna här. Dessutom har rykten cirkulerat om fri invandring till Sverige.

Svensk flyktingpolitik kan inte tillåtas innebära att asyl ges till människor som kan köpa sig till Sverige. Smartness får aldrig avgöra vilka som får stanna i Sverige – då får de mest ömmande flyktingfallen aldrig en chans.

Den nuvarande flyktingpolitiken framstår i det långa perspektivet som både inkonsekvent och orättvis. Bristen på klara besked om vad som gäller från tid till annan är påtaglig, vilket har sin grund i en oklar lagstiftning. I kombination med ett ineffektivt och missriktat u-landsbistånd blir inte de samlade resurserna för stöd till hjälpbehövande i andra länder utnyttjade på det sätt som från humana utgångspunkter är mest önskvärt.

Flera skäl talar därför för att den nuvarande politiken måste omprövas. Svensk flykting- och biståndspolitik måste bedrivas långsiktigt och med fasthet och konsekvens.

Med åberopande av vad som anförts hemställer jag om att få ställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta för att försäkra sig om att vårt bistånd i ökad utsträckning ges till de flyktingar som bäst behöver den svenska hjälpen?
2. Är regeringen beredd att föreslå ändringar i utlänningslagstiftningen med syfte att skapa ökad säkerhet i invandrapolitikens tillämpning?

9 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 7 september

1984/85:1 av *Allan Ekström* (m) till justitieministern om försäljningen av uppgifter ur personregister:

Bör riksskatteverket ägna sig åt kommersiell verksamhet genom att sälja integritetskänsliga uppgifter ur personregistret REX utan stöd i författning och utan iakttagande av kreditupplysningslagens skyddsregler till förmån för den enskilde?

1984/85:2 av *Allan Ekström* (m) till justitieministern om straffreaktionen mot totalvägran att fullgöra uppgifter inom försvaret:

Den som undandrar sig att fullgöra sin värnplikt eller att göra vapenfri

tjänst (totalvägrare) behöver efter en färsk dom av högsta domstolen (NJA 1983 s. 899) avtjäna sammanlagt endast två månaders fängelse.

Anser justitieministern att denna straffreaktion är tillfredsställande?

1984/85:3 av *Allan Ekström* (m) till justitieministern om tillämpningen av bestämmelserna att stöldgods skall tagas i förvar:

Enligt 1974 års lag om visst stöldgods skall egendom som anträffas t. ex. vid brottsutredningar tagas i förvar, om egendomen åtkommits genom brott och ägaren ej är känd.

Högsta domstolen har nyligen (NJA 1984 s. 76) förklarat att lagen ej är tillämplig då brottet förövats av annan än innehavaren av tjuvgodset, även om denne är i ond tro.

Anser justitieministern att rättsläget är tillfredsställande?

1984/85:4 av *Allan Ekström* (m) till justitieministern om rätten till köpeskillingen för försålt stöldgods:

I ett uppmärksammat fall nyligen har en tjuv som sålt det stulna fått behålla mer än en halv miljon kronor av köpeskillingen, därför att det saknades målsägande.

Anser justitieministern att rättsläget är tillfredsställande?

den 12 september

1984/85:5 av *Per Westerberg* (m) till finansministern om omprövning av bestämmelserna om arvs- och realisationsvinstsbeskattning i vissa fall:

I samband med fru Sally Kistners frånfälle har i massmedia ånyo uppmärksamrats de groteska inslagen i gällande arvs- och realisationsvinstskatt på främst börsnoterade aktier, som förvandlar en stor förmögenhet under livstiden till en fattigkonkurs vid frånfallet.

Är statsrådet beredd att ompröva arvs- och realisationsvinstsskatten på främst börsnoterade aktier så att dessa stötande inslag undanröjes?

den 19 september

1984/85:6 av *Anita Bråkenhielm* (m) till försvarsministern om överflygnings- och mellanlandningstillståndet för viss sovjetisk militärhelikopter:

På väg till och från flygutställningen i Farnborough har en toppmodernt utrustad sovjetisk militärhelikopter enligt 14 § tillträdeskungörelsen begärt och fått överflygnings- och mellanlandningstillstånd i Sverige.

Under den tidsperiod då överflygningen ägde rum förbereddes och genomfördes en militärmanöver söder om Jönköping.

Nr 1

Tisdagen den
2 oktober 1984

*Meddelande om
frågor*

Tisdagen den
2 oktober 1984

*Meddelande om
frågor*

Jag vill fråga försvarsministern:

Varför valdes under dessa omständigheter Jönköpings flygplats som mellanlandningsplats? Är uppgifterna i ortspress och från deltagare i militärövningen, att helikoptern avvek från anvisad kurs och särskilt studerade övningen, riktiga?

den 26 september

1984/85:7 av *Karin Ahrlund* (fp) till socialministern om rätt till ålderspension för vissa svenska medborgare i utlandet:

Alla svenska medborgare äger rätt att uppbära ålderspension. För svenskar som är bosatta i utlandet gäller dock att de för att få uppbära pension måste ha haft minst tre års förvärvsarbete i Sverige.

Denna regel innebär att det faktiskt finns en liten grupp av svenska medborgare som trots att de har tjänat Sverige och svenska intressen, ofta under ett helt liv, inte är berättigade till ålderspension. Jag tänker då på alla de ambassadörshustrur vilka ofta har haft omfattande representativa uppgifter vid våra beskickningar och som valt att efter sin makes pensionering bosätta sig utomlands. Det är inte nog med att de inte får lön för det arbete de faktiskt utfört, dessutom förvägras de pension med motiveringen att de inte har arbetat i Sverige.

Ämnar socialministern vidtaga någon åtgärd för att medverka till att personer som är bosatta i utlandet och vilka i praktiken utfört arbete för Sverige som t. ex. ambassadörshustrur får ålderspension?

1984/85:8 av *Kerstin Anér* (fp) till utrikesministern om bättre skydd för barn i krig:

Vilka åtgärder avser utrikesministern att vidtaga för att FN:s konventioner skall kunna ge ett bättre skydd åt barn i krig?

den 28 september

1984/85:9 av *Jan-Erik Wikström* (fp) till utbildningsministern om utbildningen av iranska studenter i Sverige:

I slutet av sommaren avbröt Swedehealth AB förhandlingarna med Iran om att utbilda iranska studenter i Sverige. Att så skedde var självklart efter de massiva protester som kommit från alla oppositionspartier, från studentorganisationer och många andra.

Enligt uppgifter i pressen fortsätter emellertid förhandlingarna med Iran, men nu med halvstatliga Swedec International AB som intressent. Statens representanter uppges ha uttryckt sitt gillande av tanken att erbjuda studenter från Khomeiniregimen utbildning i Sverige.

Jag vill med anledning av detta fråga utbildningsministern:

Är det korrekt att det alltså pågår förhandlingar med Iran om att utbilda studenter i Sverige, och hur långt har i så fall dessa förhandlingar kommit?

den 1 oktober

1984/85:10 av *Anders Andersson* (m) till finansministern om skyldigheten att anmäla aktieinnehav i visst fall:

2 § lagen (1971:827) om registrering av aktieinnehav upptar vilka som är skyldiga att anmäla aktieinnehav. 4 § utvecklar vidare att anmälningsskyldighet föreligger om den anmälningsskyldige har väsentligt inflytande över juridisk persons verksamhet.

Med hänvisning till ovannämnd lag vill jag fråga:

Är finansministern beredd verka för att de personer som är verksamma i löntagarfonderna i enlighet med vad som sägs i 2 § är skyldiga att anmäla aktieinnehav enligt 4 §?

1984/85:11 av *Anders Andersson* (m) till finansministern om offentlighetsprincipens tillämpning på löntagarfonderna:

Justitieombudsmannen, JO, har fått en anmälan mot kammarrätten i Göteborg. Anledningen är att kammarrätten fastställt att löntagarfonderna är att betrakta som myndighet.

Inom sydfonden, med Nils Hörjel i spetsen, är man mycket upprörd över detta kammarrättens beslut. Efter kontakter med regeringen har därför representanter för sydfonden bestämt sig för att JO-anmäla kammarrätten i Göteborg. Bakgrunden är att sydfonden vägrat att lämna ut handlingar, dock utan att fatta ett formellt beslut därom. Den som vägrats att ta del av sydfondens handlingar har hos kammarrätten begärt prövning huruvida sydfonden kan vägra en begäran att få ut uppgifter.

I kammarrättens utslag sägs: Talan mot beslut att avslå en enskilds begäran att få ut en uppgift förutsätter enligt 15 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100) att myndigheten – i detta fall första löntagarfondsstyrelsen – har meddelat ett beslut i frågan.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga:

Är finansministern beredd att medverka till ett klarläggande av om löntagarfonderna skall undantagas från offentlighetsprincipen?

den 2 oktober

1984/85:12 av tredje vice talman *Karl Erik Eriksson* (fp) till utrikesministern om användningen av det svenska spannmålsöverskottet:

”Säd-Berget bara växer.”

”Årets skörd slår alla rekord.”

Nr 1

Tisdagen den
2 oktober 1984

*Meddelande om
frågor*

”Värmland översvämmas av spannmål.”

Detta är några av höstens rubriker i mitt hemlän Värmland med anledning av den goda skörden vi fått i Värmland i år. Förhållandet är detsamma i hela landet.

Den första tanken man får i detta läge är hur vi på bästa sätt skall kunna dela med oss till folk i andra länder som svälter på grund av torka och missväxt.

Jag är medveten om att det är svårt att överföra ett livsmedelsöverskott till ett katastrofdrabbat land. Det borde dock finnas möjlighet genom en ökning av SIDA:s anslag för katastrofinsatser att kanalisera en del av det svenska spannmålsöverskottet till katastrofdrabbade u-länder.

Jag vill med hänvisning till det anförda ställa följande fråga till utrikesministern:

Avser statsrådet vidta åtgärder i syfte att överföra delar av det svenska spannmålsöverskottet som hjälp till svältande människor i katastrofdrabbade länder?

1984/85:13 av *Bertil Fiskesjö* (c) till statsrådet Ingvar Carlsson om kollektivanslutningen till politiskt parti:

Den socialdemokratiska partikongressen har nyligen trots stark kritik beslutat att fortsätta med kollektivanslutningen av medlemmar till det socialdemokratiska partiet.

Statsrådet Carlsson har i olika sammanhang betonat värdet av ökad frihet för den enskilde individen.

Med anledning av detta och med anledning av att riksdagen upprepade gånger har uttalat att kollektivanslutningen skall upphöra, vill jag fråga statsrådet:

Anser statsrådet att kollektiv anslutning av partimedlemmar är förenlig med friheten för den enskilde att själv välja politiskt parti och med det integritetsskydd som bör finnas för den enskilde i en politisk demokrati?

1984/85:14 av *Göthe Knutson* (m) till jordbruksministern om användningen av förbjudna preparat inom idrotten:

I debatten om användandet av anabola steroider och andra hormonpreparat har det framkommit att åtskilliga svenska elitidrottare hemfallit åt denna idrottens narkotika. Att idrottsutövare i såväl öst som väst använder svartlistade preparat kan rimligen inte få legitimera användning i vårt land.

I och med att internationella förbudsregler föreligger (som bl. a. leder till diskvalificering i OS när upptäckt sker) åligger det i första hand Riksidrottsförbundet att stoppa allt användande av svartlistade preparat i Sverige. Hittills har emellertid ansträngningarna misslyckats, och det blir inte bättre av att det från vissa håll inom idrottsrörelsen hävdas att idrottsutövare bör få tillgång till olika preparat genom medverkan av idrottsläkare.

Användandet av förbjudna preparat måste framstå som helt fjärran från

den sundhet och det sinne för fair play som skall vara ledstjärnan för all idrott. Hade bruket av förbjudna preparat varit brottsligt även i vanlig mening, skulle sannolikt alla bidrag från stat och kommun stoppas till de idrottsorganisationer där brottsligheten uppdagades.

Eftersom staten svarar för en del av idrottens ekonomiska resurser och Sveriges anseende som idrottsnation är en nationell angelägenhet, vill jag fråga statsrådet:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att effektivt bidra till att stoppa användandet av svartlistade preparat inom den svenska idrotten?

1984/85:15 av *Göthe Knutson* (m) till civilministern om bemanningen av Gotska Sandön och Stora Karlsö:

Naturvårdsverket har i januari i år aktualiserat en eventuell avbemannning av de båda s. k. utsjöplatserna Gotska Sandön och Stora Karlsö. Propån har väckt bestörtning hos befolkningen på Gotland. Länsstyrelsen på Gotland har utrett följderna av en avbemannning och säger i sitt yttrande till naturvårdsverket (1984-03-26) att den nuvarande tillsynsverksamheten med helårsbemanning (sju tjänster) *oundgängligen måste vidmakthållas och att särskilda medel därför måste tillskjutas från staten.*

En rad skäl talar för fortsatt helårsbemanning av såväl civil bofast befolkning på båda öarna som av militär personal på Gotska Sandön som utgör militärt skyddsområde. Även en indragning av den kontinuerliga militära bemanningen har dess värre aktualiserats.

Med stöd av auktoritativa uttalanden från flera håll vill jag bestämt hävda att bemanningen och bosättningen på öarna är mycket viktiga ur bl. a. nationell, utrikespolitisk synvinkel. Skulle öarna avbemannas kan man från andra staters sida i förhandlingar om ekonomiska zoner hävda att t. ex. Gotska Sandön inte är bebodd och därför inte kan räknas som baspunkt. I den s. k. Hesselöaffären fick bosättningen på den ön en avgörande betydelse.

Bland de många skälen för fortsatt helårsbemanning skall också framhållas att Gotska Sandön är nationalpark och Stora Karlsö naturreservat. På öarna finns bl. a. museer med värdefulla samlingar.

Vill statsrådet redogöra för regeringens syn på helårsbemanningen och vilka åtgärder statsrådet avser vidtaga för ett vidmakthållande av tillsynsverksamheten i nuvarande omfattning på de båda öarna?

1984/85:16 av *Gunnel Jonäng* (c) till utbildningsministern om utbildningsutbudet vid Gävle-Sandvikens högskola:

UHÄ har föreslagit nedläggning av klasslärarutbildningen vid Gävle-Sandvikens högskola. Eftersom klasslärarlinjerna bär en stor del av basorganisationen skulle detta äventyra högskolans utveckling och existens.

För Gävleborgs län är tvärtom en breddning med YTH-kontor och distribution samt fastighetsförvaltarutbildning nödvändig för länets näringsliv och sysselsättning.

Nr 1

**Tisdagen den
2 oktober 1984**

*Meddelande om
frågor*

*Meddelande om
frågor*

Är utbildningsministern beredd att stärka högskolans och därmed länets utveckling genom att säga nej till nedläggning av klasslärarutbildningen och ja till fastighetsförvaltarutbildning samt YTH-kontor och distribution?

1984/85:17 av *Ingvar Karlsson* i Bengtsfors (c) till jordbruksministern om regeringens vidare behandling av utredningsbetänkandet Bättre struktur i jord- och skogsbruk:

Betänkandet om Bättre struktur i jord- och skogsbruk har under remissbehandlingens kraftigt kritiserats. De nu föreslagna åtgärderna befaras medföra en alltför stark styrning från samhällets sida.

1. *Strukturplaner* kommer att innebära ökad byråkrati.
2. *Statlig förköpsrätt* ger lantbruksnämnderna ännu mer makt på bekostnad av den enskilde.
3. *Garantiintäkterna* slår orättvist där alla oavsett intäktsmöjligheter belastas.

Med anledning härav vill jag fråga jordbruksministern:

Kommer jordbruksministern med anledning av remissutfallet att lägga strukturutredningen till handlingarna?

1984/85:18 av *Ingvar Karlsson* i Bengtsfors (c) till kommunikationsministern om användningen av statsbidraget till ersättningstrafik på landsväg:

I 1979 års trafikpolitiska beslut behandlades bl. a. frågan om "statliga bidrag till ersättningstrafik på landsväg". Utskottet underströk vid detta tillfälle att vid en överflyttning av persontrafik till landsväg fick inte någon övervältring av kostnader ske på kommunerna.

Meningen var att det generöst tilltagna statsbidraget skulle täcka eventuellt underskott under fem år.

Risk kan nu finnas för att vissa huvudmän inte avser att täcka uppkomna underskott med avsett statsbidrag. En kostnadsövervältring kommer i dessa fall att ske på kommunerna.

Jag vill därför fråga kommunikationsministern:

Avser statsrådet att vidta någon åtgärd för att garantera att riksdagens intentioner fullföljs?

10 § Kammaren åtskildes kl. 11.17.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON